

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลี เอื้ออำนวย ภาควิชาภูมิมาตรศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พริยา ศุภศรี ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมล ชีระรังสีกุล ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. แพทย์หญิงสมศรี เกษโกวิทย์ กุมารแพทย์
โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
5. คุณอัญชัญ เตชะวีรากร หัวหน้าหอผู้ป่วยหนักเด็ก
โรงพยาบาลชลบุรี

ภาคผนวก ข

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวทัศนา หลีค้วน เป็นนักศึกษาปริญญาโททางการพยาบาล สาขา การพยาบาลครอบครัว คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลของ การให้ความรู้แก่มารดาหลังคลอดด้วยรุ่นครรภ์แรก โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ต่อความรู้และการ ตอบสนองสื่อสัญญาณทารก" จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ ให้ตรงกับความคิดเห็นและการปฏิบัติของท่านให้มากที่สุด ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะ ได้รับการ พินิจพิเคราะห์ถือเป็นความลับ จึงย่อมไม่เกิดผลกระทบต่อนานทั้งในหน้าที่การงานและส่วนตัว คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และคาดว่า ผลการวิจัยที่ได้นี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบการดูแลมารดาและทารก เพื่อประโยชน์ต่อ ตัวท่าน ครอบครัว และวิชาชีพพยาบาลต่อไป

หากท่านมีข้อสงสัยใด ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ดิฉันยินดีที่จะอธิบายให้เข้าใจและไม่ว่า ท่านจะเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ก็ตาม ท่านยังคงได้รับการรักษาพยาบาลจากเจ้าหน้าที่ของ โรงพยาบาลตามปกติ ท่านมีสิทธิจะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ก็ได้ และถึงแม้ท่าน จะยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ท่านยังมีสิทธิที่จะยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลาที่ท่าน ต้องการ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

(นางสาวทัศนา หลีค้วน)

ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ลงชื่อ.....

()

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมารดาและทารก

1. ข้อมูลเกี่ยวกับมารดา

ที่อยู่.....หมู่บ้าน..... หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....เบอร์โทรศัพท์.....

แผนที่

1. อายุของมารดา.....ปี..... เดือน

2. สถานภาพสมรส

() คู่

() หม้ายหรือหย่าร้าง

() แยกกันอยู่เพราะบิดาไปทำงานที่อื่น

() อื่น ๆ ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

4. อาชีพในปัจจุบันของมารดา

() รับจ้าง

() ค้าขาย

() เกษตรกรรม

() อื่น ๆ ระบุ.....

5. ลักษณะของครอบครัว

☐ ครอบครัวเดี่ยว☐ ครอบครัวขยาย

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย.....

6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน.....บาท

7. ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก

☐ เคยอายุเด็กที่เลี้ยง.....เดือน ระยะเวลาที่เลี้ยง.....ปี.....เดือน☐ ไม่เคย

8. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

☐ เคย ได้รับจาก☐ พยาบาล☐ อ่านหนังสือ☐ มารดา☐ คู่มือการโทรทัศน์☐ บิดา☐ แพทย์☐ เพื่อนบ้าน, เพื่อนร่วมงาน,ญาติ() ฟังจากวิทยุ☐ ทางอินเทอร์เน็ต ☐ อื่นๆ ระบุ.....☐ ไม่เคย

9. ระยะเวลาในการเลี้ยงบุตร

☐ ตลอดทั้งวัน☐ บางวัน☐ เฉพาะกลางคืน

10. ความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรคนนี้

☐ มาก☐ ปานกลาง☐ น้อย☐ ไม่มี

11. ความพึงพอใจในบุตรคนนี้

☐ มาก☐ ปานกลาง☐ น้อย☐ ไม่มี

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทารก

1. วัน/เดือน /ปีเกิด.....

2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

3. น้ำหนักแรกเกิด..... กรัม

4. ความยาวเส้นรอบศีรษะ..... ซม.

5. ความยาวของลำตัว..... ซม.

6. อายุครรภ์มารดาเมื่อคลอด.....สัปดาห์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารก และการตอบสนองสื่อสัญญาณทารกของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดครั้งแรก

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความรู้ และการตอบสนองสื่อสัญญาณทารก

โปรดอ่านคำถามทุกข้อ และกาเครื่องหมาย ✓ หน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุด และเป็นคำตอบที่ตรงกับที่ท่านปฏิบัติต่อบุตร

1. บุตรของท่าน แสดงออกอย่างไรให้ท่านรู้ว่า หิว

() ร้องให้เป็นจังหวะช่วงสั้นๆ.หันศีรษะเข้าหามารดา	() ร้องกวน งอแง,หันหน้าหนี
() ร้องให้ตื่นไปมา,มองหน้ามารดา	() อยู่ในภาวะตื่น,เล่นน้ำลาย
2. ท่านปฏิบัติอย่างไร เมื่อบุตรท่านแสดงอาการในข้อ 1

() อุ้มทารกให้ศีรษะสูงแล้วให้นม	() หาของเล่นให้
() สัมผัสส่วนต่างๆของทารก	() ให้นุตรนอน
3. บุตรของท่านแสดงอาการใดบ้างต่อไปเมื่อต้องการ ดูดนม

() เขยิบแขนขาตรง,เอามือเข้าปาก	() ทำท่าดูด,มองมารดาอย่างสนใจ
() ไม่ยอมอ้าปาก,หลับตาแน่น	() พุดอ้อแอ้,กำนิ้วมือตนเองวางไว้เหนือหน้าท้อง
4. ท่านปฏิบัติอย่างไร เมื่อบุตรท่านแสดงอาการในข้อ 3

() ให้อาหารที่เข้าปากได้	() แสดงการรับรู้ด้วยคำพูด “หิวแล้วหรือลูก”
() อุ้มบุตรโยกไปมา	() สำรวจความผิดปกติที่ท้องของบุตร
21. บุตรของท่านแสดงออกอย่างไร ที่แสดงถึง ความไม่สุขสบาย

() ร้องไห้ งอแง,ตื่นบ่อย	() นอนหลับไม่สนิท,แ่่นหลัง
() นอนเงียบๆส่ายศีรษะไปมา	() ลิ้มตากว้าง,เคลื่อนไหวร่างกายมากขึ้น
22. ท่านปฏิบัติอย่างไร เมื่อบุตรท่านแสดงอาการในข้อ 21

() หาของเล่นให้	() พุดคุยกับทารก
() ปลอຍให้บุตรอยู่คนเดียว	() เปลี่ยนผ้าอ้อมและทำความสะอาดร่างกาย

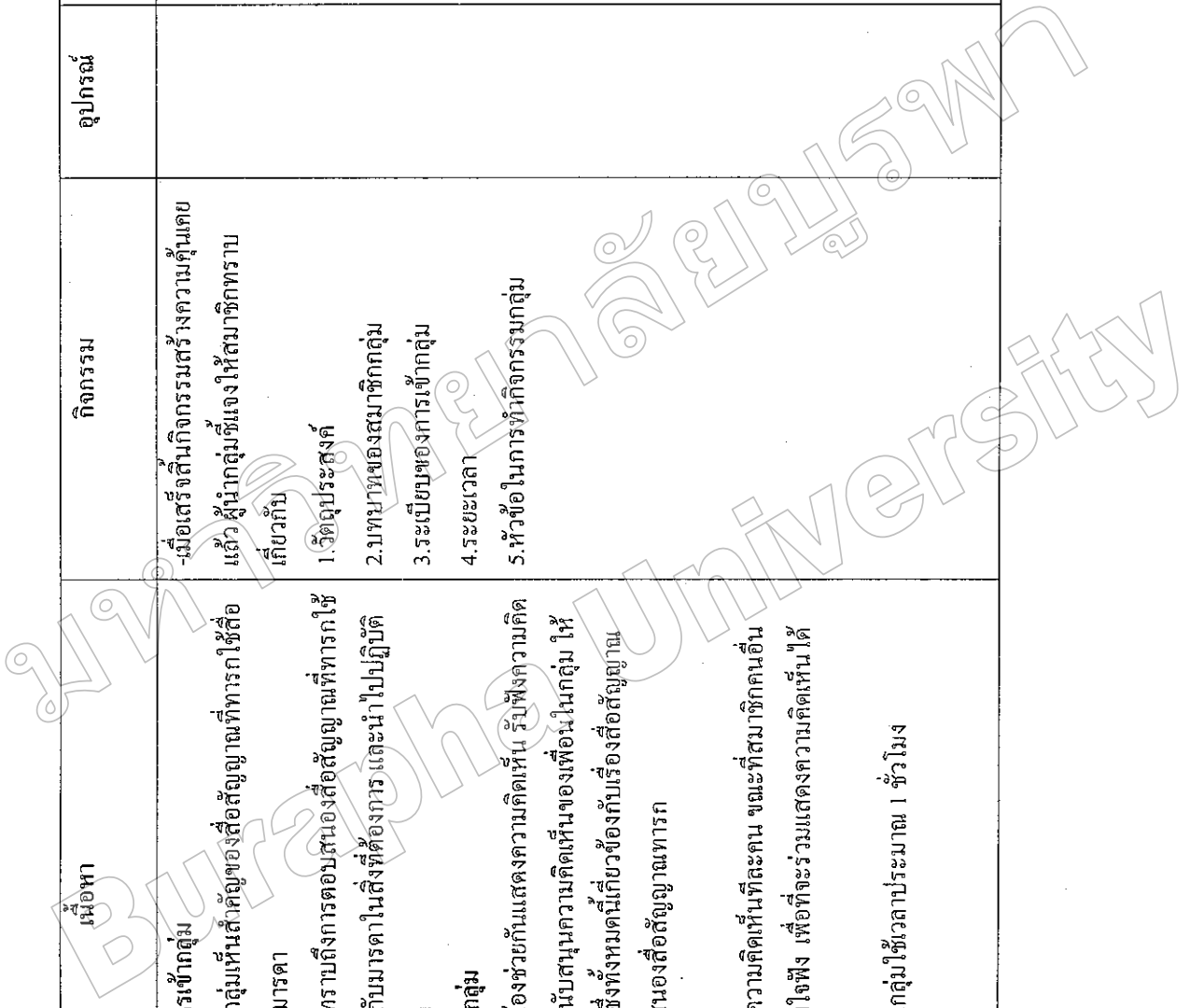
ภาคผนวก ง

แผนการให้ความรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทาง
และการตอบสนองสื่อสัญญาณทาง

แผนการให้ความรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เรื่อง สื่อสัญญาณทางการตอบสนองสื่อสัญญาณทางการ
เวลา 1 ชั่วโมง สถานที่ : หอผู้ป่วยสูติ-นรีเวช โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
-สร้างความคุ้นเคย ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	ระยะที่ 1 ระยะสร้างสัมพันธภาพ	-ในวันที่ทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้นำกลุ่มแนะนำตัวอีกครั้งและขอให้สมาชิกกลุ่มทุกคนแนะนำตัว -สร้างความคุ้นเคยกันโดยใช้เกม 1. จัดให้หนึ่งเป็นรูปตัวยู 2. ให้สมาชิกถามชื่อเพื่อนสมาชิกกลุ่มคนที่อยู่ทางด้านขวาเมื่อของตนเอง 3. ผู้นำกลุ่มเรียกชื่อสมาชิกกลุ่ม แล้วให้ลูกขียนพร้อมทั้งบอกชื่อเพื่อนสมาชิกที่นั่งทางด้านขวามือของตนเองถ้าใครสามารถบอกชื่อสมาชิกที่นั่งข้างๆ ได้ อย่างถูกต้อง รวดเร็วและไม่ติดขัดจะเป็นผู้ชนะ แล้วสรุปว่าเรารู้จักกันพอควรและเปิดโอกาสให้สมาชิกถาม			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
-บอกวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกลุ่ม และการปฏิบัติตัวในฐานะสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้อง	วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกลุ่ม 1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นคุณค่าของสื่อสัญญาณที่ทากรที่ใช้สื่อความหมายกับมารดา 2. เพื่อให้สมาชิกทราบบึงการตอบสนองสื่อสัญญาณที่ทากรใช้สื่อความหมายกับมารดาในสิ่งที่ต้องการและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง บทบาทของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องช่วยกันแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องสื่อสัญญาณ ทากรและการตอบสนองสื่อสัญญาณทากร ระเบียบของกลุ่ม ขอให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นที่ละคน ขณะที่สมาชิกคนอื่นกำลังพูดขอให้ตั้งใจฟัง เพื่อที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างต่อเนื่อง ระยะเวลา การเข้าร่วมใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง	-เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยแล้วผู้นำกลุ่มชี้แจงให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับ 1.วัตถุประสงค์ 2.บทบาทของสมาชิกกลุ่ม 3.ระเบียบของการเข้าร่วมกลุ่ม 4.ระยะเวลา 5.หัวข้อในการทำกิจกรรมกลุ่ม		-สมาชิกกลุ่มสามารถบอกวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกลุ่ม	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	หัวข้อในการทำกิจกรรมกลุ่ม 1.ความหมายของสื่อสัญญาณทางการความสำคัญของสื่อสัญญาณที่ทางการแสดงออกและการตอบสนองสื่อสัญญาณแต่ละชนิด 2.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 3.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 4.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 5.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 6.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 7.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี 8.สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณที่แสดงออกให้รู้ว่ามี	-ชี้แจงให้เห็นว่าในการทำกิจกรรมในครั้งนี้เพื่อให้มาดได้เรียนรู้และสามารถตอบสนองสื่อสัญญาณทางการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ขอให้สมาชิกกลุ่มตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกหรือการรับรู้			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
-เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเรื่องสื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณ	ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการ ความหมายและความสำคัญที่มารดาจะต้องมีความรู้สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณ สื่อสัญญาณทางการ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารของทารกที่แสดงออก เพื่อป้องกันความต้องกาจากการสื่อสารที่ผิดวิธีทำทางที่ทารกแสดงออก มารดาในระยะหลังคลอดจะต้องมีการปรับตัวอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและยังต้องปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาในการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาที่ยังขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ไม่เข้าใจในพฤติกรรมกับบุตร แสดงออก ทำให้เกิดความรู้สึกยากลำบากในการให้การดูแลและเลี้ยงดูบุตร ถ้ามารดาไม่เข้าใจในสื่อสัญญาณทารกจะทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของบุตรได้ ทารกอาจไม่เข้าใจ เกิดความสับสน ไม่มีความมั่นใจคงทางอารมณ์และจิตใจ เป็นผลให้บุตรมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หงุดหงิดง่าย เสียหายและเติบโตขึ้นเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตนเอง นอกจากนั้นจะมีผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆของทารก	-ให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องสื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณ 1.สนับสนุนให้สมาชิกอธิบายเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทางการ 2.อธิบายความหมายของสื่อสัญญาณทางการ 3.กระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทารกแสดงออกและการตอบสนทนากับทารก 4.อธิบายความสำคัญที่มารดาต้องมีความรู้สื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณทางการ 5.เล่าประสบการณ์ที่พบเห็นจากการทำงานในเรื่องเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทางการ		-สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องสื่อสัญญาณทางการและการตอบสนองสื่อสัญญาณทางการ -สมาชิกกลุ่มบอกได้ถึงพฤติกรรมที่ทารกแสดงออกและสนทนากับทารก	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	การที่มรดกมีความไวต่อสื่อสัญญาณทางการและสามารถตอบสนองต่อสื่อสัญญาณได้ถูกต้องและเหมาะสม จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมารดาและบุตร มารดาจะเกิดความสนใจในความสามารถในบทบาทการเป็นมารดา และบุตรจะเกิดความรู้สึกผูกพันกับมารดา พัฒนาการนั้นใจความไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสภาวะจิตสังคมไปในทางที่ดี	6. ตามสมาชิกกลุ่มในการดูแลทารกที่ผ่านมามีปัญหาในการแปลความหมายของพฤติกรรมที่ทารกแสดงออกและปัญหาในการตอบสนองต่อสัญญาณทารก 7. ให้สมาชิกกลุ่มร่วมอภิปรายเพื่อหาแนวทางในการตอบสนองต่อสัญญาณทารก 8. ผู้นำกลุ่มสรุปถึงความสำคัญที่มารดาจะต้องเรียนรู้สื่อสัญญาณทารกและการตอบสนองต่อสัญญาณทารก		-สมาชิกกลุ่มบอกได้ถึงปัญหาในการแปลความเห็นของพฤติกรรมที่ทารกแสดงออก รวมทั้งปัญหาในการตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารก -สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
เพื่อให้สามารถแปลความหมายของสื่อสัญญาณที่ทราบสัญญาณที่ทราบแสดงออกให้รู้ว่าหัวใจและสามารถตอบสนองสื่อสัญญาณที่ทราบกล่าแสดงออกให้รู้ว่าหัวใจได้ถูกต้อง	สื่อสัญญาณทราบ และการตอบสนทนาสื่อสัญญาณทราบ 1. สื่อสัญญาณทราบที่แสดงว่า หัว ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ร้องไห้ งอแง ดูคนหัว ดูคนปาก ดูมือ เหนือเข้าปาก หันศีรษะหรือปากเข้าหามารดา หรือมองมารดาอย่างสนใจ มารดาตอบตนเอง สื่อสัญญาณทราบเหล่านี้ได้โดย มารดาอาจให้นม แสดงการรับรู้ด้วยคำพูด เช่น หัวแล้วหรือลูก ปอดบประโสมทราบเมื่อร้องไห้หรืออุ้มทราบ	ฉายวีดีโอเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทราบที่แสดงว่าหัวและให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทราบที่แสดงว่าหัว ซึ่งสังเกตได้จากบุตรของตน - ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกได้ถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงว่าหัว - ถามสมาชิกกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทราบที่สื่อสัญญาณให้ ท่านรู้หัว - ให้กำลังใจและความมั่นใจโดยกล่าวว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติต่อทารกได้ถูกต้อง	- สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทราบที่แสดงออกว่าหัว	- สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม - สมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกให้รู้ว่าหัว - สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทราบหัว	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	2. สื่อสัญญาณทางการแสดงออกถึงความอึดและไม่ต้องการอาหาร ต่อ ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ หลับ งอแง หุดดูดนม ไม่ยอมเข้าปาก บ้วนอาหารหรือนมทิ้ง หันหน้าหนี ร้องไห้ เหยียดแขนขาตรง แขนขาอ่อนคลาย หรือมีอาการด้ารอกถ้าพยายามให้นมต่อ มารดาตอบสนองสื่อสัญญาณทารกเหล่านี้ได้โดย มารดาอาจหยุดให้นมทารก อุ้มทารก หรือพาไปนอน	-ฉายสไลด์สื่อเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความอึดและให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงว่าอึด ซึ่งสังเกตได้จากบุตรของตน -ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงว่าอึด -ถามสมาชิกกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกสื่อสัญญาณให้ท่านรู้ว่าอึด -ให้กำลังใจและความมั่นใจโดยกล่าวว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติต่อทารกได้ถูกต้อง	-สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงถึงความอึดและไม่ต้องการอาหารต่อ	-สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม -สมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกให้รู้ว่าอึด -สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกดูคนจนใจอื่น	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	3. สื่อสัญญาณทางการแสดงออกว่าต้องการพูดคุยหรือเล่นด้วย ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ พูดอ้อแอ้ ส่งเสียงหัวเราะ เล่นน้ำลาย ยื่นมือเข้าหาทารก ยิ้มให้ ยืนตอบ เล่นโยน หว้างเงา เป็นจังหวะตามธรรมชาติ ลืมตากว้างตาเป็นประกาย มองมารดา หรือของเล่นอย่างสนใจ หรือยกศีรษะขึ้นตามองไปที่มารดา มารดาตอบสนองสื่อสัญญาณทารกเหล่านั้นได้ โดย มารดาอาจพูดคุยด้วยแบบนุ่มนวลและมี การเปลี่ยนระดับเสียงพูด หยอกล้อ เล่นกับทารก หางของเล่นให้ทารกเล่น ให้ทารกก็มีมารดา	- ฉายสไลด์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณ ทารกที่แสดงว่าต้องการพูดคุย หรือเล่นด้วยและให้สมาชิกกลุ่ม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ สัญญาณทารกและแสดงว่าต้องการ พูดคุยหรือเล่นด้วยซึ่งสังเกตได้ จากบุตรของตน - ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกถึง พฤติกรรมที่บุตรแสดงออกมาว่า ต้องการพูดคุยหรือเล่นด้วย - ถามสมาชิกกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อ ทารกเมื่อทารกสื่อสัญญาณให้ ทำหน้าที่ต้องการพูดคุยหรือเล่น ด้วย	- สื่อวีดิทัศน์ เกี่ยวกับสื่อ สัญญาณทารกที่ แสดงว่า ต้องการพูดคุย หรือเล่นด้วย	- สังเกตการมีส่วนร่วม ในการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม - สมาชิกกลุ่มบอกถึง พฤติกรรมที่บุตรแสดง ออกให้รู้ว่าต้องการพูด คุยหรือเล่นด้วย - สมาชิกกลุ่มบอกถึง การปฏิบัติต่อทารกเมื่อ ทารกแสดงให้รู้ว่า ต้องการพูดคุยหรือเล่น ด้วย	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	3. เพื่อสัญญาทานการแสดงออกถึงความต้องการหยุดเล่นหรือต้องการพักเพื่อน ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ร้องไห้ งอแง หันศีรษะหนี หลับตาแน่น แอนหลัง หาว ก้ามือตีไปมา ไขว่มือผลักมารดา ไขว่มือไขว่ตัว ก้มศีรษะลงตามองลงล่าง ดึงผมและใบหูตนเองบนหน้าผาก ถ่ายศีรษะ ตามองไปทางอื่น ไม่ตอบสนองหรือไม่เคลื่อนไหว มารดาจะตอบสนองต่อสัญญาทานการเหล่านี้ได้โดยหยุดทำกิจกรรมที่ให้แก่ทารกอยู่ อุ้ม ปล่อยทารกหรืออาจปล่อยให้ทารกเล่นคนเดียว ให้ทารกได้อนอนหลับพักผ่อน จัดทำให้ทารกสุขสบาย จัดสิ่งแวดล้อมให้สงบ	- ทารกมีสื่อเกี่ยวกับสื่อสัญญาทานที่แสดงออกถึงความต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อนและต้องการให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาทานการแสดงออกถึงความต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อน ซึ่งสังเกตได้จากบุตรของตน - ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกถึงความต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อน - ตามสมาชิกกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกสื่อสัญญาทานให้ ทารกรู้ว่าต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อน	- สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาทานการแสดงออกถึงความต้องการหยุดเล่นหรือต้องการพักผ่อน	- สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม - สมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกให้รู้ว่าจะต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อน - สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกแสดงให้รู้ว่าต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อน	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	5. สื่อสัญญาณทางกายแสดงออกถึงความเจ็บปวด ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ร้องไห้ จอแง หลับตาแน่น ดิ้นไปมา เกร็งลิ้น อ้าปากกว้าง ขมวดคิ้ว ตาขุ่น หรือแสลบลิ้น มารดาจะตอบสนองสื่อสัญญาณทางกายเหล่านี้ได้โดย ใช้วิธีสัมผัส ปลอบประโลมด้วยการพูดหรือการสัมผัส ล่ำวจร่างกายเพื่อหาความผิดปกติ เฝ้ายางบนความสนใจของทารกโดยการหาของเล่นให้เล่น อุ้มโยกตัวทารกไปมา	- ฉายวีดีโอเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทางกายที่แสดงถึงความเจ็บปวด และให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทางกายที่แสดงออกถึงความเจ็บปวด - ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกถึงความเจ็บปวด - อภิปรายถึงกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อการก่อดึงสัญญาณให้ท่านรู้ว่าเจ็บปวด - ให้กำลังใจและความมั่นใจโดยกล่าวว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามทารกได้ถูกต้อง	- สื่อวีดีทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทางกายที่แสดงออกถึงความเจ็บปวด	- สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม - สมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกให้รู้ว่าเจ็บปวด - สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อการก่อดึงสัญญาณให้รู้ว่าเจ็บปวด	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	6. สื่อสัญญาณทางการแสดงออกถึงความสุข ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ร้อง ส่งเสียงหัวเราะ พูดอ้อแอ้ ยิ้มตอบ ดูดีหัวหรือมือ นอนพักเงียบๆ ขณะตื่น สัมผัสกว้างเป็นประกาย สัมผัสและมองอย่างสนใจ หน้ตาสดชื่น มารดาจะตอบสนองสื่อสัญญาณทารกเหล่านี้ได้โดย มารดาอาจเล่นกับทารก พูดคุยกับทารก หายใจเล่นให้เล่น จัดทำนอนให้สุขสบาย เปิดเพลงหรือเสียงพูดมารดาไว้ใกล้ทารก	- ภาวดีที่เกี่ยวข้องกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความสุขสบายและให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกแสดงออกถึงความสุขสบาย - งามสมาชิกกลุ่มถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกสื่อสัญญาณให้ทราบว่าสุข - ให้กำลังใจและความมั่นใจโดยกล่าวว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติต่อทารกได้ถูกต้อง	- สื่อวิธีทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความสุขสบาย	- สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มสมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกถึงความสุข - สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกแสดงออกถึงความสุข	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	7. สื่อสัญญาณแทรกแสดงออกถึงความไม่สุขสบาย ทารกจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ดิ้นไปมา ร้องไห้ ออแก แอ่นหลัง นิ่งหน้า ถ้ามือ ดิ้นบ่อย เปลี่ยนจากภาวะหลับเป็นตื่น เคลื่อนไหวร่างกายมากขึ้น นอนหลับไม่สนิท หรือยกมือจับหู มารดาสอบถามตนเองสื่อสัญญาณเหล่านี้ได้โดย มารดาอาจเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เมื่อเปียกชื้น อุ่มกอดเปลี่ยนท่าให้ การปลอบโยนด้วยการพูด การสัมผัส การอุ้ม โยกไปมา จัดให้ทารกได้นอนพักผ่อนในห้องที่สงบเงียบ ลดแสงสว่าง ห่มผ้าให้ความอบอุ่น เป็นต้น	- ฉายวีดีโอเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความไม่สุขสบายและให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความไม่สุขสบาย ซึ่งสังเกตได้จากบุตรของตน - ชื่นชมเมื่อสมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงถึงความไม่สุขสบาย - ฉายสัญญาณถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกสื่อสัญญาณให้ทำรู้ว่าไม่สุขสบาย - ให้กำลังใจและความมั่นใจโดยกล่าวว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติต่อทารกได้	- สื่อวีดีทัศน์เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกถึงความไม่สุขสบาย	- สังเกตการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม - สมาชิกกลุ่มบอกถึงพฤติกรรมที่บุตรแสดงออกถึงความไม่สุขสบาย - สมาชิกกลุ่มบอกถึงการปฏิบัติต่อทารกเมื่อทารกแสดงถึงความไม่สุขสบาย	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
	ระยะที่ 3 ระยะสิ้นสุดสัมพันธภาพ สรุป ทารกแรกเกิดเป็นวัยที่ต้องพึ่งพาและต้องการดูแลจากมารดาหรือผู้ดูแล ส่วนใหญ่มารดาจะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การเลี้ยงดูและตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ถ้ามารดาสามารถแปลความหมายและเข้าใจในพฤติกรรมที่ทารกแสดงออกได้อย่างถูกต้อง จะสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆ ของทารกได้อย่างถูกต้องเช่นกัน จะทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก และจะมีผลทำให้เกิดความรักใคร่ผูกพัน ความต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ที่จะเป็นพลังสำคัญในการเจริญเติบโตของทารก ให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีพัฒนาการและบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของชีวิตที่มั่นคงต่อไป	-ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มสรุปข้อสังเกตจากการตอบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับทารกทุกคน โดยผู้สังเกตช่วยสรุปประเด็นสำคัญเป็นระยะๆ และกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกรักใคร่หรือปัญหาที่มีอยู่ในใจเกี่ยวกับทารกตอบสนองข้อสังเกตทารกโดยกล่าวว่า "เราได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มมาพอสมควรและตอนนี้ในช่วงสุดท้ายที่จะพูดในกลุ่ม ขอให้นักคิดบอกความรู้สึกหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสังเกตทารกและการตอบสนองข้อสังเกตทารก"		-สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการสรุปข้อสังเกตทารกและการตอบสนองข้อสังเกตทารกทั้งหมด -สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล	หมายเหตุ
		เมื่อมารดาได้แสดงความคิด เห็นและแลกเปลี่ยนความคิด เห็นกันหมดแล้ว ผู้นำกลุ่มกล่าวขอบคุณทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและกล่าว ปิดกลุ่ม			

ภาคผนวก จ

การให้ความรู้ คำแนะนำในรูปแบบเดิมของโรงพยาบาลบ้านโป่ง

การให้ความรู้ คำแนะนำในรูปแบบเดิมของโรงพยาบาลบ้านโป่ง

การให้อาหารเสริม

ตารางที่ 1 ชนิดของอาหารเสริมตามข้อเสนอแนะของกระทรวงสาธารณสุข

อายุ (เดือน)	ข้าวบด ผสมแกงจืด	ผลไม้ครูด	ผักต้มบด	ไข่/ไข่แดง	ปลาหนึ่ง บด	เนื้อ สัตว์
4	4 ช้อน โต๊ะ	1 ผล	-	ไข่แดง1/2 ฟอง	-	-
5	2-4 ชต.	3 ผล	1 ชต.	ไข่แดง 1 ฟอง	1 ชต.	-
6	4-6 ชต.	3 ผล	1 ชต.	ไข่ 1 ฟอง	1 ชต.	-
7	1 ถ้วย	4 ผล	2 ชต.	ไข่แดง 2 ฟอง	2 ชต.	1 ชต.
8-9	2 ถ้วย	5 ผล	3 ชต.	ไข่ 1ฟอง	2 ชต.	1 ชต.
10-12	3 ถ้วย	5 ผล	4 ชต.	ไข่ 1 ฟอง	2 ชต.	2 ชต.

การให้ภูมิคุ้มกันโรค

การให้เด็กได้รับวัคซีน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน โรคให้แก่บุตร เนื่องจากเมื่อบุตรคลอดออกมาแล้ว ภูมิคุ้มกันลดลงอย่างรวดเร็วประมาณ 1-2 เดือนหลังการคลอด ทำให้บุตรขวบปีแรก เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่าย ดังนั้น การให้วัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน โรคให้แก่บุตรขวบปีแรก จึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุตรต่อไปเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำคู่มือการให้วัคซีนไว้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับยึดถือปฏิบัติ

ตารางที่ 2 แผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคให้แก่เด็กของกระทรวงสาธารณสุข

อายุ	วัคซีนที่ให้	การให้และข้อแนะนำ
แรกเกิด	BCG HB1	- ให้ขนาดยา 0.1 มล. (กรณีเด็กติดเชื้อ HIV ที่มีอาการของโรคเอดส์ไม่ให้) - ให้ขนาดยา 0.5 มล. ภายใน 24 ชั่วโมงหลังคลอดและไม่ควรเกิน 7 วันหลังคลอด - ในกรณีที่มารดาเป็นพาหะของHBV แก่เด็กด้วย
2 เดือน	DTP,OPV2 HB2	- ให้ขนาดยา 0.5 มล. 3 ครั้ง ห่างกันทุก 2 เดือน (กรณีที่มารดาเป็นพาหะของHBV ควรให้HB2 เมื่ออายุ 1 เดือน)
4 เดือน	DPT2,OPV2	
6 เดือน	DPT3 ,OPV3 HB3	
9-12 เดือน	MMR1	- ให้ขนาด 0.25 มล. ถ้าฉีดไม่ทันในวัยนี้ให้ฉีดให้เร็วที่สุด เมื่อพบ
1 ปี6เดือน-2 ปี	DPT4 ,OPV4 JE1, JE2	- ฉีดกระตุ้น - ให้ 2 ครั้ง ห่างกัน 1-2 สัปดาห์หรือไม่เกิน 3 เดือน
2 ปี6เดือน- 3 ปี	JE3	- ฉีดกระตุ้น
4-5 ปี	DPT5 ,OPV5	- ถ้าอายุเกิน 6 ปี ให้dT แทน DPT
6 ปี	MMR1 BCG2 DT, OPV5	- ฉีดกระตุ้น - ฉีดซ้ำในรายไม่มีผลเป็นจากการฉีด BCG1 - ให้ในกรณีที่มิได้รับ DPT5 และOPV5 เมื่ออายุ 4-5 ปี
12-16 ปี	dT	

อาการผิดปกติของบุตร 1 ขวบปีแรก ที่ควรพบแพทย์โดยเร็วได้แก่

1. ไข้สูงกว่า 38 องศาเซลเซียส
2. อุจจาระเหลว (ถ่ายเป็นน้ำ) 2-3 วันติดต่อกัน
3. ท้องอืดมาก และมีอาการอาเจียนหลังอาหาร
4. ซึม ดุคน้ำและนมช้า
5. ชักหรือหมดสติ
6. มีเชื้อราในช่องปาก
7. อาการตัวเหลืองเพิ่มขึ้น
8. ร้องโยเยโดยหาสาเหตุไม่ได้
9. หายใจแรง เสียงหายใจดัง โดยมีอาการหน้าอกบุ๋มร่วมด้วย
10. ซีดมากหรือซีดอย่างรวดเร็ว
11. มีเลือดออกทางสะดือ และส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นเวลานาน

การรับสูติบัตรและการแจ้งบุตรเข้าทะเบียนบ้าน

หลักฐานตามกฎหมายที่ใช้แสดงการเป็นบิดามารดาต่อการมีบุตร คือ สูติบัตร ซึ่งสูติบัตรจะถูกส่งให้มารดาแตกต่างกันตามสถานที่คลอดบุตรในเขตเมือง เอกสารดังกล่าวจะส่งไปยังที่ทำการอำเภอในท้องที่หรือเทศบาล สำหรับบิดามารดาอาจจะได้รับเอกสารดังกล่าวโดยตรงหรือต้องนำหลักฐานจากสถานที่คลอดไปรับเอกสารดังกล่าวตามกำหนด แล้วจึงแจ้งบุตรเข้าทะเบียนบ้านตามกฎหมาย